

Osmanlıca'yı savunmak 'çağdışı'lık mı?

RIFAT N. BALI

İslami İlimler Araştırma Vakfı Başkanı ve Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ali Özek'in harf inkılabı ile ilgili beyanı düzeyli bir tartışma ortamı yaratacağına, sloganlaştırılarak ve bir 'çağ dışı'lık örneği olarak sunulurken önce 'Atatürk'e ağır saldırı' başlığı altında Milliyet Gazetesi'nde (13.03.1997), daha sonra da 'Harf inkılabı zararlıdır - Bu adam profesör' başlığı altında Hürriyet Gazetesi'nde (15.3.1997) haber yapıldı.

Türkiye'nin herhangi bir konuya yaklaşımı genellikle bir tarafın hasmına baktığı gözle ve ideolojik bir çerçevede olmuştur. Tarihin sorgulanması ve tartışılması da maalesef bundan fazlasıyla nasibini almış ve nesnellüğün ve ilmi vasıfların zerre kadar önemli olmadığı bir ortamda herhangi bir konuyu tartışmaya açmak o kişinin ya 'gerici', ya 'solcu' ve 'bölücü', ya da 'Atatürk düşmanı' olarak değerlendirilmesine ve etiketlenmesine yol açmıştır. Bu tavır sadece dogmaların ve tabuların doğmasına, filizlenmesine, yeşermesine ve toplumda iyice yerleşmesine yol açmıştır.

Dil ve mazi

Prof. Selim Deringil nefis bir hiciv üslubuyla yazmış olduğu makalesinde ('Tarihçilik ciddi iştir' Milliyet, 13 Mayıs 1996, sh.20) belirtildiği gibi bugün Osmanlı ve Türk tarihinin birçok konusu nesnel araştırmalardan nasibini al(a)mamıştır, bugünkü anlayış devam ettiği sürece de almasına imkân yoktur.

1928 yılında yapılmış olan harf inkılabı bu anlayışın bir diğer örneğidir. Harf inkılabının

tartışıldığı dönemde Prof. Avram Galanti'nin yazmış olduğu ve Arap harflerinin muhafazasını savunan 'Arabi harfler terakkimize mani değildir' (İstanbul Hüsn - i Tabiat Matbaası, 1927) kitabının tanık olduğu gibi Türk alfabesinin değiştirilmesinde döneminin tüm aydınları hemfikir değillerdi. Bunun Avam Galanti gibi Yahudi asıllı bir bilim adamından gelmesi de manidardı zira 'L'adoption des caracteres latins dans la langue hebraque signifie sa dislocation', (İstanbul 1950)/(Latin harflerin İbrani diline kabulleri dilin çözülmesi demektir) adlı kitabında da belirttiği gibi Yahudilerde de Japonlarda da benzeri tartışmalar doğmuş ve bu ülkeler Latin alfabesinin kabul edilmesi halinde dillerinin öleceğini ve toplumlarının mazilerinden tamamıyla kopacaklarını belirtmişlerdi.

Modern tüketim toplumlarının en önde gelen özelliklerinden biri de belleksiz, bilinçsiz tüketiciler, Batı'nın 'pop' kültürüyle yetinen bireyler yaratmaktır.

Türkiye'de harf inkılabı ile varılan noktadan geriye dönüşün mümkün olabileceğini düşünmek hayaldir, ancak harf inkılabından dolayı bir toplumun 1928 yılından önce yazılmış herhangi bir gazeteyi, kitabı ve basit bir risaleyi okumaktan aciz hale düşmüş olmasının da herhangi savunulacak bir yanı yoktur, olmadığı gibi bu inkılabı tamamıyla kötülemeyen ancak olumsuz yanlarına işaret eden bir bilim

adamını da 'Bu adam profesör' başlığıyla teşhir etmek de ilimden, nesnellikten çok uzak davranışlardır. Kaldı ki Prof. Ali Özek'in "Bir milletin bin senelik tarihini tamamen ortadan kaldırmak yanlış bir iştir. Bu Osmanlıca'yı tamamen yasak etmek değil de, ikisi bir arada olabilirdi" görüşü de yeni değildir. Bir haftalık derginin sınıflandırmasıyla 'solcu' aydınlar ve 'sağcı' siyasetçiler tarafından daha önce de ortaya atılmış ve herkes Osmanlıca'nın yeni kuşaklara bir şekilde öğretilmesi konusunda hemfikirdi. (Mehmet Yalçın, 'Osmanlıca dersi konsun!', Aktüel, sayı 254, 16 - 22. 5.1996, sh. 92 - 96)

'Modern Batı'-'Çağdışı İslam'

Sadece 'gün'ü, günü bile uzun bulup 'an'ı yaşayan bir tüketim toplumunda azim ve irade ile yürümeye karar vermiş olan Türk toplumunda Osmanlıca'yı savunmak 'modern' gözükmeyebilir. Modern tüketim toplumlarının en önde gelen özelliklerinden biri de belleksiz, bilinçsiz tüketiciler, kültür dendiğinde sadece bir hamburger gibi 'an'ında tüketilen Batı'nın 'pop' kültürüyle yetinen bireyler yaratmaktır. Ancak bu Türk toplumunun arzuları ve ihtirasları ile de çelişkilidir. Türk toplumu daha aydınlık, daha şeffaf ve daha demokratik bir yönde ilerlemek istiyorsa, bugün içinde bulunduğu ve en ciddi konuya bile popülist ve slogan düzeyinde bir yaklaşımın egemen olduğu bir ortamdaki uzaklaşmak, kültürünü, tartışma düzeyini ve niteliğini yükseltmek ve olgunlaştırmak istiyorsa geçmişini de okumak, öğrenmek, bilmek zorundadır. Bilmenin yolu da Osmanlıca öğrenmekten geçer. Bunun sadece İslami kesimin değil,

tüm Türk toplumunun arzusu olması da gerekir. Bugün 'muasır medeniyet'ten sadece 'modern Batı'yı anlayan ve 'modern Batı' ile 'çağdışı İslam' sloganları arasındaki sıkışmış kalan Türk toplumu yüzyıllar boyunca sürmüş olan Osmanlı mazarını yok sayıp sadece 1928'den bu yana var olanıyla yetinmesi ve Osmanlıca denilince sadece 'site', 'kent' ve 'county'lerdeki lüks konutların duvarlarını süsleyen ferahların akla gelmesi de son derece hazindir.

Rifat N. Bali: Serbest araştırmacı - yazar